

Силабус дисципліни

Методологія психології

Ступінь вищої освіти – бакалавр
Галузь знань – 05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність – 053 Психологія
Освітньо-професійна програма «Психологія»

Рік навчання: 3, Семестр: 6

Кількість кредитів: 5 Мова викладання: українська

Керівник

ПІП

д.психол.н., професор Фурман Анатолій Васильович

Контактна інформація

anatoliy_furman@yahoo.com

+380974427595

Опис дисципліни

Дисципліна “Методологія психології” спрямована забезпечити професійне оволодіння студентами формами, методами та інструментами психологічного пізнання у методологічному форматі всіх чотирьох типів наукової раціональності – класичної, некласичної, посткласичної і постнекласичної, а також опанування принципами, підходами, методологемами і способами здійснення продуктивних теоретичних та емпіричних досліджень у царині сучасної психології.

Структура дисципліни

№ п/п	Тема	Результати навчання	Завдання
1	Тема 1. Предметне поле методології науки, її мета і завдання	Знати визначення методу, методології і методологічної роботи; співвідношення змісту та обсягу понять «філософія», «наука», «світогляд»; об'єкт і предмет пізнання в науковому витлумаченні; предметне поле і завдання методології науки	Проблемні завдання, побудова мислешем
2	Тема 2. Структура, функції та рівні організації наукового знання	Знати й рефлексувати рівні функціонування методологічного знання, а саме методології окремих наук і наукових дисциплін, конкретно-тематичну і ситуаційну методології, набір методик і технік проведення окремих досліджень	Проблемні питання, кейси
3	Тема 3. Типи наукової раціональності та еволюція психологічного знання	Опанувати здатністю аргументовано розрізняти ідеали наукової раціональності на прикладі еволюції психологічного знання	Гести, проблемні питання

4	Тема 4. Типи наукового мислення і чотирискладовість сучасної науки	Володіти поняттям про мислесхему як про інструмент пізнання; знати й уміти застосовувати принцип кватерності в науці і психології; здатність свідомо орієнтуватися у предметному лоні канонічної психології В.А. Роменця	Залікове модульне тестування та опитування
5	Тема 5. Типологічне обґрунтування напрямів методологування у психології	Знати методологічну концепцію парадигми Т. Куна; шестирівневу модель методологування у психології; вміти давати характеристику основним напрямам наукової методології	Мислесхеми, командні психологічні проекти
6	Тема 6. Типи парадигмально-дослідницьких методологій у психології	Знати про парадигмально-дослідницьку методологію і парадигмально-дослідницьку карту; про сутність і переваги історико-психологічної (В.А. Роменець) і вітакультурної (А.В. Фурман) метапарадигм у сучасній психології	Проблемні питання, поточне опитування
7	Тема 7. Методологічна оптика циклічно-вчинкової організації теорії як системи раціонального знання	Рефлексувати зміст поняття «методологічна оптика» за вчинковим принципом; принципи, закономірності та нормативи циклічно-вчинкового підходу в методології психології А.В. Фурмана; інструменти методологування та оцінювати їх мислевчинковий потенціал	Презентації результатів виконаних завдань і досліджень
8	Тема 8. Природничо-наукова парадигмально-дослідницька карта	Знати засади методологічної концепції парадигми Томаса Куна, її переваги та обмеження; відрефлексувати евристичні методології парадигмальних досліджень у гуманітаристиці А.В. Фурмана; мати уявлення про парадигмально-дослідницьку карту та її структурно- функціональну організацію	Залікове модульне тестування та опитування
9	Тема 9. Гуманітарна та екзистенційна парадигми у психології	Знати і вміти аргументувати переваги та обмеження гуманітарної, герменевтичної та екзистенційної парадигмальних карт у психології; володіти як методологічними засобами мислення, концепціями самоактуалізації, повноцінного функціонування; самоефективності особистості	Поточне опитування, реферати методологічного спрямування
10	Тема 10. Критицистська і конструктивістська парадигмально-дослідницькі карти психології	Діяльно володіти інформацією про критицизм як метод, напрям, філософську позицію, його методологічну стратегію, про конструктивізм як методологічну стратегію; про метапарадигмальну карту, її побудову та змістове й методологічне наповнення її сегментів	Студентські презентації та виступи на психологічних заходах
11	Тема 11. Вчинкова і вітакультурна психософські метапарадигми	Знати та інтерпретувати принцип учинковості, категорію вчинку і вчинковий підхід у психології: від М.М. Бахтіна і С.Л. Рубінштейна до В.А. Роменця; системомислєд- яльнісну методологію Г.П. Щедровицького та її основні виміри-складові мислєд- яльності і мислєкомунікації; вітакультурну методологію А.В. Фурмана	Методологічні схеми і моделі; комплексні психологічні проекти
12	Тема 12. Мета, завдання, зміст та особливості методологічних досліджень у сфері психології	Рефлексивно опрацювати базові форми методологування (аналіз, рефлексія, розуміння, мислення, робота, мислєд- яльність); схему мислєд- яльності Г.П. Щедровицького і модель проектування і створення модульно-розвивального оргпростору мислєвчинення А.В. Фурмана	Контрольне практичне індивідуальне завдання

13	Тема 13. Засадничі умови виникнення наукових шкіл у психології	Знати історію виникнення наукових шкіл у психології, їх мету, завдання і функції; структуру дослідницької програми і вимоги до створення методологічної план- карти дослідження; систематизувати вимоги до особистості лідера психологічної школи	Побудова мислесхем, оцінювання результатів КПЗ
14	Тема 14. Категорійний профіль наукової школи і категорійний лад сучасної психології	Знати поняттєво-категорійну систему сучасної психології; вміти аргументовано розрізняти дослідницьку роботу на емпіричному, теоретичному, категорійному і методологічному рівнях розвитку психологічної думки категорійному і методологічному рівнях розвитку психологічної думки	контрольна робота
15	Тема 15. Типи наукових шкіл та умови їх ефективного функціонування	Знати про наукові школи в історії психології: Вундта, З. Фройда, К.Г. Юнга, С.Л. Рубінштейна, .С. Виготського, В.А. Роменця, Т.С. Яценко, А.В. Фурмана та ін.; науково-методологічні напрями у психології	Тести проблемні питання

Літературні джерела

1. Академік Роменець: творчість і праці: зб. ст. Упоряд. П.А. М'ясоїд; відп. ред. Л.О. Шатирко. К.: Либідь, 2016. 272 с.
2. Балл Г.О. Раціогуманістична орієнтація в методології людинознавства. Київ: Вид. ПП "СКД", 2017. 204 с.
3. Вітакультурна методологія. До 25-річчя наукової школи професора А.В. Фурмана: колективна монографія. Тернопіль: ТНЕУ. 2019. 980 с.
4. Важинський С.Е., Щербак Т.І. Методика та організація наукових досліджень: навчальний посібник. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2016. 260 с.
5. Гусельцева М. Методології оновлення психологічної науки. Психологія і суспільство. 2018. №1-2. С. 27-37.
6. Гусельцева М. Методологічна оптика як інструмент пізнання. Психологія і суспільство. 2017. №4. С. 39-55.
7. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Організація та методологія наукових досліджень: навч. посіб. Харків: Право, 2017. 448 с.
8. Євтушенко М, Хижняк М. Методологія та організація наукових досліджень. Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 350 с.
9. Корягін М. В., Чік М. Ю. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. 2-ге вид.. Київ: Алерта, 2019. 492 с.
10. Конверський А. Основи методології та організації наукових досліджень. Київ: Центр навчальної літератури, 2017. 350 с.
11. Лакатош І. Дослідницькі програми Поппера і Куна у фокусі фальсифікаціонізму. Психологія і суспільство. 2013. №4. С. 6-17.
12. Осадча А. Б. Показники реалізації пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень. Наука, технології, інновації. 2018. № 1. С. 23-36.
13. Методологія і психологія гуманітарного пізнання: колективна монографія. До 25-річчя наукової школи професора А.В. Фурмана. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 998 с.
14. Методологія парадигмальних досліджень у соціальній психології: [монографія]. Тернопіль: ВПЦ Економічна думка ТНЕУ, 2013. 100 с.
15. Соболев Х.С., Петровська Н.І., Гуняк О. М. Методологія і принципи наукових досліджень: навч. посіб. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2018. 92 с.
16. Фурман А. В. Ідея і зміст професійного методологування: монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 378 с.
17. Фурман А.В. Методолог – професія майбутнього. Психологія і суспільство. 2016. №1. С. 16-42.
18. Фурман А.В. Модульно-розвивальний оргпростір методологування: аргументи розширення. Психологія і суспільство. 2016. № 1. С. 29-31
19. Фурман Анатолій Васильович, Ребуха Л.З. Складники і форми методологічної організації комплексної гуманітарної експертизи. Науковий огляд № 4 (47), 2018

20. Фурман А.В. Сучасні тенденції розвитку сфери психології в оптиці віта культурної методології. Психологія і суспільство. 2021. № 2. С. 6-15.
21. Фурман А.В. Архітектоніка теорії діяльності: рефлексивно-вчинковий сценарій метаметодологування. Психологія і суспільство. 2022. № 1. С. 7-94.
22. Фурман А.В., Фурман О.Є. Методологічне обґрунтування психології як сфери мислєдїяльності. Психологія і суспільство. 2021. № 2. С. 9-45.
23. Швець Ф.Д. Методологія та організація наукових досліджень: навчальний посібник. – Рівне: Вид-во НУВГП, 2016. 151 с.
24. Щєдровицький Г.П. Філософія. Наука. Методологія / Георгий Петрович Щєдровицький. М.: Шк. культ. політики, 1997. 656 с.
25. Щєдровицький Г.П. Засадничі уявлення та категорійні засоби теорії діяльності. Психологія і суспільство. 2022. № 1. С. 95-126.
26. Щєдровицький Г.П. Психологія і методологія: перспективи співорганізації. Психологія і суспільство. 2021. № 2. С. 122-142.
27. Bagele Chilisa (2019). Indigenous Research Methodologies (NULL). 392p.
28. David L. Gast, Jennifer R. Ledford (2018). Single Case Research Methodology. 436 p.
29. Furman A. V. Volodymyr Romenets as the Architect of the methodology of humanitarian cognition. Психологія і суспільство. 2016. № 2. С. 10–24.
30. Research Methodology: Methods And Techniques (Multi Colour Edition).2019. by C.R. Kothari (Author), Gaurav Garg (Author)
31. Runjit Kumar (2019). Research Methodology: A Step-by-Step Guide for Beginner. 528 p.
32. Francis C. Dane (2017). Evaluating Research: Methodology for People Who Need to Read Research. SAGE Publications, Inc; 2 edition. 280 p.
33. Shona McCombes. How to write a research methodology. 2019. URL: <https://www.scribbr.com/dissertation/methodology>
34. Scientific methods (English). Sci-Tech Encyclopedia: McGraw-Hill Encyclopedia of Science and Technology, 5th edition [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.answers.com/topic/scientific-method>
35. Scientific methods (English). The American Heritage Dictionary of the English Language, 4th edition [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.answers.com/topic/scientific-method>
36. Walliman, Nicholas (2018) Research methods: the basics/ 2nd edition. Abingdon. Oxon; New York, NY: Routledge

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-20 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування (наприклад, програма Kahoot).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за дисципліну розраховується наступним чином:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3
30 %	40 %	30 %

Усне опитування під час занять (7 теми по 5 балів = 35 балів). Письмова робота 65 балів	Усне опитування під час занять (8 теми по 5 балів = 40 балів). Письмова робота 60 балів	Написання КПІЗ, яке включає: опрацювання науково-методичної літератури з питань становлення у методологічному форматі чотирьох типів наукової раціональності – класичної, некласичної, посткласичної і постнекласичної, а також способів здійснення теоретичних та емпіричних досліджень у царині сучасної психології. = 60 балів Захист КПІЗ = 30 балів Оцінка за тренінг = 10 балів
--	--	---

Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	відмінно
B	85-89	добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом